

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

SABIR DAĞI (2014) **FAKİR BAYKURT** (1929 - 1999)

İçindekiler

Sabır Dağı
İnce Yağ
Fazla Öne Geçme
Sıla
Usta Derler
Valilik Kaça?
Camız Avı
Sahtecinin Sakalı
Aptes Konusu
İn Eşekten Bin Eşeğe
Şeytanın Arkadaşı
Aslan Bacanak
Yassıgüme Öyküleri
Kapıdağı
Çukur
Allahın Akrabası
Kuşçu Hasan'ın Gömülmesi
Adam Kıtlığı
Padişah'ın Damadı
Paşa Kızının Düğünü
Sepetçioğlu
Çuvaldız
Cık'ınıza Cık
Gelin
Kaçıyorlar!
Yüce Dağ Başında
Köroğlu'nun At Nallatması
Hey Burdur Valisi!
Çörtük
Dağlarda Ermiş

Hakkında

Fakir Baykurt'un hayattayken yayımlayamadığı *On Binlerce Kağrı* adlı kitabındaki öykülerin devamı niteliğinde öyküler, yazar hayatını kaybettikten yıllar sonra kızı Işık Baykurt tarafından bulunmuş, derlenmiş ve yayıma hazırlanmıştır. *Sabır Dağı* adı verilen eserde yer alan öykülerin her biri Anadolu insanına ayna ve ışık tutmaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde yaşayan köylüleri sosyo-jeneolojik açıdan gözlemleyip ele almış olan yazar, toplumcu-gerçekçi yazınsal ilkelerin ışığında toplumsal sorunlara çözüm bulma ve sorunları yansıtma görevini üstlenmiştir. Fakir Baykurt Sosyalist ideolojiyi benimsemiş ve neredeyse her eserinde onun savunuculuğunu yapmıştır. Halktan yana tavır alan Fakir Baykurt folklorik unsurlardan ve halk hikâyelerinden de ilham almış ve bunlara yeni bir bakış açısı da kazandırmaya çalışmıştır. Eserin içinde hem durum hem de olay merkezli öyküler yer almaktadır.

SABIR DAĞI

Kişiler

Anlatıcı (Mantıklı) Anlatının kahraman-anlatıcısı ikamet ettiği evde yaşanan olayları okura aktarır. Ailenin oğullarından biri olan karakter gözlemediği şeyleri nesnel bir şekilde anlatır. Anlatıda etkin bir rolü olmasa da yaşanan olayların içindedir.

Gözlemci Anlatıda geçen olayları gözlemler: “Ama, of! O kadar sıcaktı ki! Of of ediyorlar. Hepsinin dili damağı yandı. Hele bir sarı adam var, onunki daha çok yandı. Gözünden yaşlar iniyor. Belki biraz serinlik bulurum diye ağzını yukarı açıp dikti” (Baykurt 2014, 5).

Nesnel Olayların hiçbir yorum katmadan olduğu gibi aktarır: “Anam ocağın başında oturuyor, konukların lapaya saldırışına bakıyordu. Sözü yapıştırdı hemen” (Baykurt 2014, 5).

Baba Anlatıcının babası odun kesen bir köylüdür.

Elifçe Anlatıcının annesidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Oduncuların Eve Varması Anlatıcının annesi ocakta yemek yapmaktadır. Lapa lapa karın yağdığı bir sırada anlatıcının babasıyla üç arkadaşı görünür. Dağa odun kesmeye gitmiş olan grup eve varır ve karınlarının aç olduğunu söyler.

Yemeğin Sıcaklığından Ağızlarının Yanması Yemeğin hazırlanmasının ardından sofraya kurulur ve yemek yenmeye başlanır. Fakat yemeğin sıcaklığından dolayı herkesin ağız yanar. Babanın arkadaşlarından biri dışarıdaki odunların nereden getirildiğini sorar. Konuklara kızan anne Sabır Dağı'ndan getirildikleri yanıtını verir. Baba anneye işçilerin odunları kesip yemeğin hazırlanmasını bekleyebildiklerini fakat yemeğin soğumasını bekleyemediklerini söyler.

Temalar

Toplumsal Sınıf *Sabır Dağı* adlı kısa öyküde Baykurt, işçi sınıfının genel durumu üzerine bir göndermede bulunur. Oldukça ağır işler yapan ve yoğun bir şekilde çalışan işçilerin önüne koyulan yemeğin soğumasını bekleyecek sabırları yoktur. Hayatın en basit zevkleri bile onlar için paha biçilmezdir. Her emekçi birer sabır dağdır.

İNCE YAĞ

Kişiler

Sarı Hasan Anlatının başkahramanı bir zeytin üreticisidir.

Selim Sarı Hasan'ın oğludur. Karakter yapısı olarak babasının tam tersi özellikler gösterir.

Detaylı Olay Örgüsü

Sarı Hasan'ın En İyi Zeytinleri Üretmesi Karaburun yarımadasındaki en iyi zeytin yetiştiricisi Sarı Hasan'dır. İnce kabuklu, küçük çekirdekli ve etli zeytinleriyle hem müşterilerinin hem de diğer yetiştiricilerin saygısını kazanır. Herkes onun nasıl böylesine güzel zeytin yetiştirdiğini merak edip sorgular. Fakat Sarı Hasan kendisinde keramet, kutsiyet veya büyü olmadığını söyler. Rumlardan kalan zeytin ağaçlarına gözü gibi bakan Sarı Hasan ülkenin en güzel zeytinlerini yetiştirir. Sarı Hasan zeytinlerin arasını defalarca sürerek ve toprağı çapalayarak çok güzel zeytinler yetiştirir. Süzdüğü zeytin yağıysa on altı kat kağıttan geçmektedir. Onun zeytinlerine herkes hayrandır.

Oğlu Selim'in Zeytin Yağının Kalitesini Düşürmesi Zeytin yetiştirme yöntemlerini sır gibi saklayan Sarı Hasan oğlu Selim'e nasıl zeytin yetiştireceğini anlatır ve işin başına onu geçirir. Yıllar içinde kahvede ve evde oturmaktan çalışmaya vakit bulamayan Selim nedeniyle zeytinlerin ve zeytin yağının kalitesi düşer. Sarı Hasan zeytinleriyle ilgili birçok şikâyet alır. Bunun üzerine Çağıl Dibi ve Germen

Üstü'ne giden Sarı Hasan oğlunun hiçbir nasihate uymadığını anlayıp zeytin yağını sınar. Sarı Hasan'ın ürettiği zeytin yağı on beş kağıttan geçerken Selim'inki beş kağıttan süzülür. Zeytin yetiştirme sırlarını bölge insanıyla paylaşmamış olmaktan pişman olan Sarı Hasan onlara sırlarını anlatır. Böylece Karaburun'da en güzel zeytinler yetiştirmeye başlar.

Temalar

Sır İnce Yağ adlı öyküde Baykurt, Karaburun yarımadasındaki Sarı Hasan adlı zeytin üreticisinin ürettiği zeytinler ve zeytin yağıyla nasıl nam saldıığını ve üretim yöntemlerini nasıl sır gibi sakladığını anlatır. Yerini oğluna devreden Sarı Hasan bütün meslek sırlarını ona anlatır. Fakat oğlu çalışmaya niyetli değildir. Bundan dolayı zaman içinde zeytin yağının kalitesi düşer. Zeytin üretmek istemeyen biriyle meslek sırlarını paylaşmış olmanın faydasız olduğunu anlayan Sarı Hasan, gerçek üreticilere sırlarını anlatır ve onların da kaliteli zeytin yağı üretmelerini sağlar.

FAZLA ÖNE GEÇME

Kişiler

<i>Kocabıyık</i>	Kırca köyünün ağasıdır.
<i>Hamdi Hoca</i>	Kırca köyüne getirilen imamdır.
<i>Nuri Efendi</i>	Tapucudur.
<i>Musa</i>	Kocabıyık'ın oğludur.

Detaylı Olay Örgüsü

Kırca Köyünde İmam Olmaması Özellikle hayvancılık ve çiftçilikle uğraşan Kırcalılar Kocabıyık'ın ırgatı olarak hayatlarını idame ettirirler. Kocabıyık Ağa'nın bürokratik, siyasi, idari ve askerî alanlardaki forsu oldukça fazladır. Köyün bütün sorunlarıyla ve yönetimiyle o ilgilenir. Ne camisi ne de imamı olan Kırca köyü diğer köyler tarafından alay konusu edilir. Kocabıyık Ağa diğer köylerin ağaları tarafından uyarılır ve köye imam getirtmesi gerektiğini söylenir. Bunun üzerine Kocabıyık oğullarına Gemelan köyünün imamıyla konuşmalarını söyler.

İmamın Bulunması ve Onunla Tartışılması Aykırı tavırları nedeniyle daha önce Gemelan'dan kovulup başka bir köyde imamlık yapmış olan Hamdi Hoca'dan Kırca'da imamlık yapması istenir. Hamdi Hoca teklifi kabul eder. Ona Koca Oda verilir ve cami yapılır. Kırcalıların Arapça ezandan hiçbir şey anlamadıklarını ve ne namaz kılmasını ne de abdest almayı bilmediklerini fark eder. Hamdi Hoca onlara gerekli şeyleri yavaşça öğreteceğini söyler. İlk namazın ardından Musa Hamdi Hoca'nın yanına gelir ve namaz sırasında babasının önünde durmaması gerektiğini söyler. Ağanın önünde namaz kılmanın onun itibarına zarar vereceğini söyler. Hamdi Hoca öfkeli bir halde usulün böyle olduğunu ve bunu değiştiremeyeceğini söyler. Diğer köylerin yerlileriyle konuşan oğullar hocanın doğru söylediğine kanaat getirirler. Bunun üzerine fazla ileride olmaması şartıyla öne geçmesine izin verirler.

Temalar

İtibar Fazla Öne Geçme adlı öyküde Baykurt, köyün ağasıyla cami imamı arasındaki itibar çatışmasını anlatır. Köyde yeni görev yapmaya başlayan imam namaz sırasında herkesin önüne geçer. Namazın ardından ağanın oğullarından biri imama ağanın önüne geçemeyeceğini, bunun ağaya karşı bir isyan olduğunu söyler. Oldukça sembolik durumlar üzerinden ağanın itibarını koruma mücadelesi ve takıntısı üzerinde durulur.

SILA

Kişiler

<i>Temel</i>	Kahraman-anlatıcı başkarakterdir. Köyden kente göç eden bir dönemlik işçidir.
<i>Sabriye</i>	Temel'in köyde yaşayan eşidir.

Dilaver Bey

Temel'in müteahhit patronlarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Şehirde Çalışan Temel'in Köye Dönme Karar Vermesi Para kazanıp birikim yapmak amacıyla eşini ve dört çocuğunu köyde bırakıp İstanbul'a gelmiş olan Temel Üsküdar'daki yapılarda çalışmaktadır. Birçok işadami ve müteahhit için çalışmış olan Temel onlar arasındaki para ilişkilerine ve zenginliklerine değinir. Badana ve çatı gibi yapı işleriyle ilgilenen Temel evine dönüp hasret gidermekle izin aldığından dolayı işini kaybetme riski arasında kalır. Ailesi ve eşinin durumuyla ilgili aklına kötü düşünceler gelen Temel köye dönme karar verir.

Yolculuk Sırasında Soyulması Harem'den otobüse binen Temel yola çıkar. Bir cipe binip köylerin arasında ilerler. Fakat arıcılık yapılan bir yerde yolları kesilir. Soyguncular Temel'in cebindeki paraları alırlar. Fakat Temel bavulundaki ve başka yerlerine sakladığı paraları kurtarır. Kendisine iyi para kazandığı söylenip dayak atılan Temel soygunculara kızar. Özellikle "az mı kazandık yoksa vaktinden geç mi geldik" sözü her yere yayılır. Büyük bir şirkete bağlı olduklarını söyleyen soyguncular Temel'den yaşanan olaydan kimseye bahsetmemesini isterler. Fakat Temel kimseye bir şey anlatmamış olsa da bütün köy olaydan haberdar olur.

Temalar

Adaletsizlik *Sıla* adlı öyküde Baykurt, anamalcı liberal ekonomiyi benimsemiş ülkelerle entegre olan Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan köylülerin para kazanmak için dönemlik olarak kente göç ettiklerinde neler yaşadıklarını anlatır. Kentte patronlar tarafından sömürülen emekçi köylüler, memleketleri olan küçük beldelerde de sömürülüp soyulurlar. Kentlerde yaşayan emekçi köylülerin yaşadıkları haksızlık Temel'in ağzından dile getirilir.

USTA DERLER

Kişiler

Hasan Köyde yaşayan başkarakter iğdişçidir.

Hüsniye Hasan'ın ırgatlık yapan eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Hüsniye'nin Hasan'ın Sorumsuzluğundan Şikâyet Etmesi Köy içine veya kahvehaneye gidip bütün gününü köylüleri dinleyerek geçiren Hasan'a eşi Hüsniye; evin sorumluluğunu alması, yani erkek olması, gerektiğini söyler. Hasan'sa erkek olduğunu, eşini defalarca gebe bırakarak bunu kanıtladığını söyler. Hüsniye Hasan'a köy içine gitmek yerine başa gidip çalışmayı önerir. Zira köye çok az iş gelmektedir ve verilen işler para etmemektedir. Fakat köye iş geleceğinden oldukça umutlu olan Hasan Hüsniye'ye başa kendi başına gitmesini söyler.

Hasan'ın İtibar Düşkünlüğü Yazırlı'dan gelen bir köylü Hasan Usta'nın nerede olduğunu öğrenmek ister. Yazırlılı Hasan'a bir köpek getirmiştir. Hasan oldukça ilkel şartlarda köpeği kısırlaştırır. Yazırlılı hiçbir ödeme yapmadan köyüne geri döner. Akşam vakitlerinde evine neşeyle dönen Hasan Hüsniye'ye köpek kısırlaştırdığını anlatır. Fakat ameliyat için ücret almamıştır. Hüsniye Hasan'a kısırlaştırma ameliyatları için para almasını önerir. Fakat Hasan için önemli olan şey para değil itibardır. Hasan kendisine usta diye hitap edilmesini istemektedir. Bundan dolayı ücret almadan da olsa köpek kısırlaştıracağını söyler.

Temalar

İtibar *Usta Derler* adlı öyküde Baykurt, kendisine iş verilmesi umuduyla her gün köy içine gidip eli boş bir şekilde eve geri dönen Hasan'ın durumunu anlatır. Hayvanları kısırlaştırabilen Hasan, hiçbir ücret ödenmemesine rağmen kendisine getirilen hayvanları kısırlaştırır. Zira kendisine usta denmesinin yeterli olduğunu ve parayı önemsemediğini söyler.

VALİLİK KAÇA?

Kişiler

Hızır Dayı Anlatının başkarakteri obanın başındadır.

Vali kentin en yetkili bürokratıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Obanın Satın Aldığı Toprağa Yerleştirilmemesi Obasıyla birlikte Erikli yaylasında yaşayan Hızır Dayı, bir gün Çine ovasına yerleşmeye karar verir. Zira yazları ve kışları kondukları yerlerdeki muhtarlar onlardan sürekli olarak yağ, peynir ve para istemektedirler. Zaman içinde ağalara ve muhtarlara para yetiştiremeyen Hızır Dayı Çine ovasından toprak satın alıp obasını yerleştirir. Fakat toprak sahiplerinin sorun çıkarması ve obanın bölgeye yerleşmesine izin vermemesi üzerine Hızır Dayı jandarma komutanına, kaymakama ve en sonunda valiye gider.

Obanın Satın Aldığı Yere Yerleşmesi Valiyle görüşen Hızır Dayı'dan dilekçe yazdırması istenir. Fakat Hızır Dayı hakkı olanı istediğini ve bunun için dilekçe yazdırmanın saçma olduğunu söyler. Valinin ısrarı üzerine Hızır Dayı dilekçe yazdırır. Ancak vali Hızır Dayı'yı sürekli olarak oyalar ve ona yarın gelmesini söyler. Bu duruma öfkelenen Hızır Dayı valiye yaptığı işten ne kadar kazandığını sorar. Kendisinin böylesi bir işi çok daha ucuza yapacağını söyler. Vali Hızır Dayı'yı odasından kovup Ankara'ya bildirmeyi düşünür. Fakat daha az ücrete valilik yapabileceğini söyleyen Hızır Dayı'ya işini kaptırmaktan korkar. Bunun üzerine vali Hızır Dayı'nın sorununu dinler ve kısa sürede sorununu çözer. Hızır Dayı ve obası Çine ovasına yerleşir.

Temalar

Korku *Valilik Kaça?* adlı öyküde Baykurt, konar göçer hayatı devam ettiremediği için bir obanın yerleşme çabasını ve bu süreç içinde maruz kaldıkları haksızlıkla mağduriyeti anlatır. Obabaşı Hızır Dayı maruz kaldıkları haksızlıktan dolayı valiyle görüşmeye karar verir. Fakat vali Hızır Dayı'nın sorunuyla hiç ilgilenmez. Bunun üzerine Hızır Dayı valiye devletin kendisine neden ücret verdiğini ve çok daha ucuza aynı işi yapabileceğini söyler. Daha az ücret karşılığında aynı işi yapabileceğini söyleyen Hızır Dayı'ya işini kaptırmaktan korkan vali onun isteğini vakit kaybetmeden yerine getirir.

CAMIZ AVI

Kişiler

Nasrettin Hoca Anlatının başkarakteridir.

Hayri Köyün avcılarında biridir.

Kadı Efendi Akşehir'in kadısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Nasrettin Hoca'nın Camız Avlaması Köyde imamlık yapmaktan ve caminin yanındaki bahçede sebze yetiştirmekten bunalmış olan Nasrettin Hoca ava gitmek ister. Onun bu durumunu fark eden Hayri Nasrettin Hoca'yı ava götürmeye karar verir. Ertesi gün Nasrettin Hoca'ya tüfek, köpek ve avcı kuşu bulunduktan sonra ava çıkılır. Birçok köyden geçmiş olmalarına rağmen hiçbir hayvanla karşılaşmazlar. Fakat ikinci saatlerinde avcı kuş Uzungümel köyünde bir camızın üstüne konar. Camızı kulağından yakalayan Nasrettin Hoca onu eve götürmeye başlar. Hayvanın başında bekleyen çocuklar Nasrettin Hoca'ya camızın sahipli olduğunu söyler. Fakat Nasrettin Hoca çocuklara camızı avladığını, onu hak ettiğini ve şikâyetleri kadıya bildirebileceklerini söyler.

Nasrettin Hoca'nın Kadıya Ders Vermesi Uzungümelilerden önce kadının yanına varan Nasrettin Hoca davada haklı bulunup kayırılmayı ister. Davayı kazanması halinde kendisine kaymak, yoğurt ve süt getireceğini söyler. Şahitlerin de gelmesiyle duruşma başlar ve kadı Nasrettin Hoca'yı haklı bulur. Uzungümeliler hem hocaya hem de kadıya söverek oradan ayrılırken Nasrettin Hoca da

evine varır. Ertesi sabah Nasrettin Hoca sözünü tutmak amacıyla kadı için süt, yoğurt ve kaymak hazırlatıp gönderir. Kendisine gönderilen şeyi gören kadı Nasrettin Hoca'ya mektup gönderir. Kadı Nasrettin Hoca'ya kendisine neden camız dışkısı göndermiş olduğunu sorar. Nasrettin Hoca kadıya davada kendisini haklı çıkarıp camızı kendisine vererek o dışkıyı günler önce yemiş olduğunu söyler. Nasrettin Hoca camızı süt, yoğurt ve kaymakla birlikte sahibine göndermiştir. Kadıya bir ders vermek istemiş olan Nasrettin Hoca'ya camız sahibi devamlı olarak süt, yoğurt, kaymak gönderir.

Temalar

Ceza *Camız Avı* adlı öyküde Baykurt, Nasrettin Hoca fıkralarından birinden esinlenerek onun kadının adil olmayan kararını nasıl cezalandırdığını anlatır. Avladığını iddia ettiği camızın kendisine verilmesi için Nasrettin Hoca kadıya rüşvet teklif eder. Kadı onun teklifini kabul edip hocayı haklı bulur. Bunun üzerine hoca söz vermiş olduğu yoğurt ve kaymak yerine kadıya camız dışkısı gönderir. Camızı gerçek sahibine de iade eder. Hocanın amacı kadıya bir ders vermektir.

SAHTECİNİN SAKALI

Kişiler

<i>Sahteci</i>	Anlatının başkarakteridir.
<i>Harun</i>	Üç defa hacca gitmiş bir anlatı kişisidir.
<i>Adem Mehmet</i>	Politikacıdır.
<i>Veliköylü Murtaza</i>	Sahtecinin ortaklarından biridir.
<i>İlhami</i>	Kahvehane işletmecisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Başkarakterin Sahteciye Dönüşmesi Ülkenin neden geri kaldığını sorgulayan ve toplumcu düşüncelere kapılan sahteci işsizdir. Fakat zamanla düşünceleriyle söylemleri değişmeye ve sakalları uzamaya başlar. Ulupınarlı Harun'un dördüncü defa hacı olmasına karşı çıkar. Bir defa hacca gitmenin yeterli olduğundan ve fazlasının riya olacağından bahseder. Sakalları uzayan ve dini söylemlerde bulunmaya başlayıp her geçen gün dozu arttırmaya başlayan sahteci ahlak bekçiliği yapmaya ve Batı karşıtı söylemlerde bulunmaya başlar. Politika yorumcusu Adem Mehmet'in tavsiyesi üzerine siyasete atılır ve koalisyon hükümetinin iktidara geldiği dönemde önemli kişilerle bağlantı kurar.

Sahtecinin Amacına Ulaşıp Eski Haline Dönmesi Hatip Suyu'nda Veliköylü Murtaza'yla birlikte benzinlik açacak olan sahteci ilgili kişilerle görüşmeye karar verir. Kendilerini doçent ve profesör olarak tanıtır. Teoloji ve psikoloji üzerine ihtisas yaptıklarını söylerler. Yapılan görüşmeler sonunda sahteci amacına ulaşır benzinlik sahibi olur. Benzinlik sahibi olmasının ardından sakalını keser ve siyaset çevresinden kopar.

Temalar

Sahtekârlık *Sahtecinin Sakalı* adlı öyküde Baykurt, sahtekârlıkla zenginleşip amaçlarına ulaşmış bir karakterin yaşadıklarını anlatır. Dürüstlüğü ve temizliği nedeniyle işsiz kalmış olan sahteci, dincileşip politikaya atılarak bir benzinlik sahibi olmayı başarır. Benzinlik sahibi olduktan sonra uzatmış olduğu sakallarını yeniden kesip eski haline döner. Siyasetin zenginleşme aracı olarak kullanıldığı yazar tarafından ortaya koyulur.

APTES KONUSU

Kişiler

<i>Saim</i>	Anlatının başkarakteri Belveren köyünde imamlık yapar.
<i>Dul Fatma</i>	Saim'in annesidir.

<i>İbrahim Hafız</i>	Bölgedeki imamlardan biridir.
<i>Meryem</i>	Keremce'nin kızı ve Saim'in eşidir.
<i>Emin Hafız</i>	Başlangıçta Yakalı'da, daha sonra Belveren'de imamlık yapar.

Detaylı Olay Örgüsü

Saim'in Belverenlilere Namaz Kılmayı Öğretmesi Dul Fatma'nın oğlu Saim İbrahim Hafız'ın yanında üç yıl eğitim aldıktan sonra Belveren adlı bir dağ köyünde imamlık yapmaya karar vermiştir. Ancak köye varan Saim halkın dünyadan oldukça kopuk olmasından çekinir. Başlangıçta insanlarla iletişim kurmakta zorlanan Saim zamanla onlara alışır ve İslam dini hakkında neredeyse hiçbir şey bilmeyen halka temel bilgileri vermeye başlar. Sünnet ve farz gibi konuları işledikten sonra sıra abdeste gelir. Yerlilere abdest aldırılmakta zorlanan Saim onu es geçip dua ve namazı öğretir. Annesinin ısrarı üzerine Meryem'le evlenen Saim eşinin baskıları nedeniyle bir ova köyü olan Yapağlı'ya yerleşir. Saim'in yerini Yakalı Emin Hafız alır.

Saim'in Belverenlilere Abdestsiz Namaz Kıldırıldığının Öğrenilmesi Emin Hafız, Belverenlilere abdestsiz namaz kılmayı öğretmiş olan Saim hakkında türlü dedikodular çıkarır. Emin Hafız kasabada yaşayan herkese Saim'in Belveren halkına abdestsiz namaz kıldırıldığını anlatır. Bir gün kasabaya inen Saim alışveriş yaptığı yerde Emin Hafız'la karşılaşır. Kendini ön plana çıkarmak isteyen Emin Hafız Saim'i herkesin içinde eleştirmeye başlar ve onun üstüne gider. Saim Emin Hafız'a Belverenlilere abdestsiz namaz kılmayı öğrettiğini ve kendisinin de abdestli kılmayı öğretmesini söyler.

Temalar

İnanç *Abdest Konusu* adlı öyküde Baykurt, Belveren adındaki bir dağ köyünde yaşayan yerlilerin dünyadan ne kadar kopuk olduklarını anlatır. Dünyadaki gelişmelerden bihaber olan yerliler İslam dininin farzlarını ve sünnetlerini bilmemektedir. Köyde imam olarak görev yapmaya başlayan Saim, abdest almakta zorlanan köylülere iyi niyet göstererek onlara abdestsiz namaz kıldırır. Fakat bu durum başka köylerde dedikodu konusu olur. Saim elinden geleni yaptığını ve diğer imamlara da aynısı yapmalarını öğütler.

İN EŞEKTEN BİN EŞEĞE

Kişiler

<i>Bacak Hasan</i>	Anlatının başkarakteri eşkıyadır.
<i>Hacı Mustafa</i>	Bacak Hasan'ın vurduğu kişidir.
<i>Eşekli Adam</i>	Kendisiyle övünen anlatı kişisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Bacak Hasan'ın Eşkialığı Üç dağ ötedeki köyde yaşayan Eşkıya Bacak Hasan, namus davası nedeniyle Hacı Mustafa'yı vurduktan sonra dağa çıkmıştır. Her gün kendisini kovalayan jandarmalardan kaçmaktan ve dağlarda yaşamaktan usanmıştır. Ürkütücü bir eşkıya olmasa da yeri geldiğinde çatışmaya girmekten çekinmez. Zaman zaman jandarmalarla çatıştıktan sonra teslim olmak ya da kendini vurarak bu hayattan kurtulmak ister.

Bacak Hasan'ın Adamla Karşılaşması Eşeğin üzerinde ilerleyen bir adamın kendi kendine konuştuğunu fark eder. Bedeniyle konuşan adam bu zamana kadar onu hiç dövdürmemiş olmaktan gurur duyar. Adama ders vermek isteyen Bacak Hasan adamın önünü keser ve onu defalarca eşekten indirip bindirir. Söylenenleri harfiyen yapan adamı dövmeyeceğini anlayan Bacak Hasan adamın gitmesine izin verir. Bacak Hasan kendi kendine gülerek oradan uzaklaşır.

Temalar

Gurur *İn Eşekten Bin Eşeğe* adlı öyküde Baykurt, namus davası nedeniyle birini vurduktan sonra dağa çıkıp eşkıya olmuş olan Bacak Hasan'ın, kendisine aşırı değer veren bir adamla karşılaşmasını anlatır. Vücuduna çok iyi bakmış olan adama öfkelenen Bacak Hasan onu dövmek için bahane arar. Fakat adamın kendisinden istenen her şeyi yapması üzerine Bacak Hasan gülümseyerek onu serbest bırakır.

ŞEYTANIN ARKADAŞI

Kişiler

<i>Hasan</i>	Anlatının başkarakteri bir köylüdür.
<i>Şeytan</i>	Horzum dağında yaşar ve Hasan'ın dostudur.
<i>Anne</i>	Hasan'ın annesidir.
<i>Baba</i>	Hasan'ın babasıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Hasan'ın Şeytan'la Dost Olup Zenginleşmesi Ailesi tarafından küçümsenen ve tembelliğinden dolayı aşağılanan Hasan, Horzum dağına odun kesmeye gittiği bir gün hem ailesinin hem de hısımlarının depolarını kısa sürede odunla doldurur. Ormancıların kol gezdiği ve ana yoldan uzak olan bölgeden bu kadar çok odun nasıl getirdiği merak konusu olur. Hasan kuzenine Horzum dağında yaşayan şeytanla dost olduğunu ve onun sayesinde depoları kısa sürede odunla doldurabildiğini söyler. Odunculukla ünlene Hasan önemli miktarda sermaye biriktirir.

Hasan'ın Şeytanı Kandırıldığının Anlaşılması ve Fakirleşmesi Kuzeniyle görüşen Hasan babasına ait köprüdeki tarlaya soğan ekmek istediğini ve soğandan çok para kazanacaklarını söyler. Babasının Karmış'taki tarlasına soğan eken Hasan bol ürün elde eder. Şeytanla Hasan topladıkları soğanları bölüşürler. Fakat Hasan şeytanı aldatarak onun hiçbir şey kazanamamasına sebep olur. Gelecek yıl lahanalar eken ikili verimli bir hasat dönemi geçirir. Hasan şeytanı yeniden kandırarak lahanaların para etmeyen bölümlerini onun almasını sağlar. Bölgenin zenginlerinden olan zengin bir ailenin kızıyla evlendirilecek olan Hasan askere çağırılır. İki yıl askerlik yapan Hasan'ın geriye döndüğünde hiçbir şeyi kalmamıştır. Horzum dağında şeytanı arasa da onu bulamaz. Şeytan Hasan'ı terk etmiştir. İş Bulma Kurumu'nda çalışan bir tanıdığına rüşvet vererek Avusturya'ya gitmeyi başaran Hasan on yedi yıl boyunca sokakları süpürür.

Temalar

Açgözlülük *Şeytanın Arkadaşı* adlı öyküde, Horzum dağında yaşayan şeytanın Hasan'la dost olması ve şeytanla dost olduktan sonra Hasan'ın kısa sürede zenginleşme tecrübesi anlatılır. Şeytanın dostluğu sayesinde kısa sürede sermaye sahibi olan Hasan bir süre sonra şeytanı dolandırmaya başlar. Hasan tarafından dolandırıldığını anlayan şeytan ortalıktan kaybolur ve bir daha görünmez. Hasan askerden döndükten sonra her şeyini kaybeder.

ASLAN BACANAK

Kişiler

<i>Çakır</i>	Anlatının başkarakteri köyün sarhoşlarından.
<i>Kahveci</i>	Kahveyi işleten anlatı kişisidir.
<i>Ahmet</i>	Kahvehanedeki müşterilerden biridir.
<i>Mehmet</i>	Kahvehanedeki müşterilerden biridir.
<i>Ali</i>	Kahvehanedeki müşterilerden biridir.

Kara Veli Anlatı kişisi bir kabadayıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Çakır'ın Kahvedekilere Racon Kesmesi Köyün kahvesinde oturan erkeklerden bazıları oyun oynarken bazıları da oyunu izlemektedir. Diğerleri de kendi aralarında sohbet etmektedir. Bu sırada Çakır naralar atarak kahveye girer ve kendisiyle dövüşecek biri olup olmadığını sorar. Kahvedekiler kendi aralarında onun ne ve neden içtiğini tartışırken kahveci Çakır'a kavak ağacının gölgesinde dinlenmesini söyler. Bir süre sonra Çakır yeniden kahveye gelir ve kendisiyle kavga edecek biri olup olmadığını sorar. Kara Veli onunla yüzleşmek istese de bu girişim Mehmet tarafından engellenir. Kahveden kovulduğunu iddia eden Çakır sakinleştirilir. Onun neden öfkeli olduğu sorgulanır. İçki içen insanın hem parası hem de derdi olduğundan bahsedilir.

Çakır'la Kara Veli'nin Yüzleşmesi Üçüncü defa kahveye gelip racon kesen Çakır'a Kara Veli karşılık verir. Çakır'la Kara Veli kendi aralarında anlaşılması güç bir şekilde konuşurlar. Ardından Çakır'la Kara Veli kendileriyle dövüşmek isteyen birilerinin olup olmadığını sorarlar. Kahvedekiler bu durumu gülerle karşılar. Çakır isteklerine karşı çıkanları duman edeceğine söylemeye devam eder.

Temalar

Korku *Aslan Bacanak* adlı öyküde, yaşadığı muhitte müdavimi olduğu bir kahveye sıklıkla girip racon kesen Çakır'dan duyulan korku komik unsurlarla işlenir. En sonunda Çakır'a Kara Veli karşılık verir. Fakat ikili arasında geçen konuşma sonucunda birleşme kararı alınır. İkili aynı kahvehanede birlikte racon kesmeye başlar. Aslında Çakır'ın oldukça korkak olduğu ve racon kesmesinin tamamen göstermelik bir eylem olduğu anlaşılır.

YASSIGÜME ÖYKÜLERİ

Kişiler

Yassigümeliler (Kapalı/Duygusal) *Yassigüme Öyküleri* adlı yedi kısa anlatıdan oluşan öykünün ana karakteri Yassigüme yerlileridir. Toplumcu-gerçekçi kaideler ışığında toplumu gözlemleyip gözlemlerinden edindiği izlenimleri kağıda döken yazar ironik unsurlar içeren anlatılar aracılığıyla Yassigüme halkının sosyo-jeneolojik haritasını çıkarmaya çalışır. Dış dünyaya kapalı ataerkil ve dindar toplumunu normlarıyla yaşayan Yassigümelilerin şaşkınlıkları ironik durumlar ve olaylarla okurun gözleri önüne serilir.

Kurnaz Çobanın işine devam etmesi için ona ikramlarda bulunurlar: "Peki..." dedi, zor mor, bir yıla razı oldu. Komşular, "Yahu şunu perçinleyelim, bir yıl sonra da bırakmasın!" diye çobanı daha da hoş tutmaya çalıştılar. Torbasına katmerle birlikte peynir de katıyorlar" (Baykurt 2014, 71).

Saf Son durak ücreti ödediği köyünden uzak olan son durakta otobüsten iner: "Hacılar parası verip Yassigüme altında inecek kadar enayi değildim!" diye de söylenirmiş köyüne doğru gelirken" (Baykurt 2014, 73).

Şaşkın "Baktı bıyıklı gelmiyor, köşeye kendisi yanaştı. İyice üstüne varıp anladı ki, bacadan gelen bir tavşandır. "Hay Allah, boşuna telaşlandık gördün mü? Bacadan inen erkek merkek değilmiş!" dedi, yeniden sabunladı kendini" (Baykurt 2014, 74).

Kararlı Vermiş oldukları kararda ısrarcıdırlar: "Yassigümelinin gelinin biri dedikodu olur diye kendisine yanan delikanlıya yüz vermiyor. Ota gitse yanına yoldaş alıyor, çalıya çöpe giderse bir arkadaşla gidiyor" (Baykurt 2014, 76).

Canlı "Şükret ulan! Ne yapsan bu iş olmazdı! Ama çeç üstüne geldin! Hem de yad değil, yabancı değil, öpöz Yassigümelisin; haydi gel!" dedi, kollarını köylüsüne açtı" (Baykurt 2014, 77).

Sitemkâr "Kadir: "Geçen seçimde yemin billah ettiler. İrzları namusları üstüne söz verdiler. Güya pancar fiyatını yükselteceklerdi. Seçilip gidince unuttular. Gene yerimizde sayıyoruz!" diye düşünmeyi sürdürdü" (Baykurt 2014, 78).

<i>Kadir</i>	Yedinci öykünün başkarakteridir.
<i>Ferik Mehmet</i>	Yedinci öyküde yer alan anlatı kişilerinden biridir.
<i>Nuri Usta</i>	Yedinci öyküdeki kırık çıkıkçıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Katmer Yiyecek Dürzü Yassıgüme öyküleri adlı anlatıda Yassıgüme köyünde geçen birbirinden ayrı yedi öykü bulunmaktadır. İlkinde sığır çobanı olmanın ve sığır çobanı bulmanın zorluklarına değinilir. İki yıl çobanlık yaptıktan sonra işi bırakan kişi odunculuk, taş kırıcılığı ve kerpiç kesiciliği yapar. İş bıraktıktan sonra köylülerin ikram ettiği katmerleri özleyerek yeniden çobandan katmer ister. Fakat yeni çoban eskisine katmer yemek isteseydi çobanlığı bırakmamış olması gerektiğini söyler.

Otobüs Otobüsteki bir yolcu Yassıgüme'ye gitmektedir. Şoför herkesten Hacılar köyü ücreti alır. İki buçuk lira ödeme yapan köylü verdiği paranın bütün karşılığını alabilmek için Hacılar'a kadar gidip oradan Yassıgüme'ye yürüyerek döner.

Bıyıklı Avcıların kovaladığı tavşan bir köy evine saklanır. Evin bacasındaki bıyıklı hayvanı köylü kadın köyün erkeklerinden biri sanır. Anne kızına erkeklerden korkmaması gerektiğini telkin eder.

Sulama İşi Diğer anlatıda köydeki sulama paylaşımındaki adaletsizlikten dert yanılır.

Tarlaları Bölüşüyorlar! Bir diğerindeyse kargaları köylü sanan kadın onların çekiştirdikleri bağırsakla toprağı bölüştüklerini sanır.

Çeç Üstü Sevdiği kızı seyreden erkek çamaşırlıkta onu yalnız başına yakalar. Mahalle baskısı ve kendi arzuları arasında seçim yapmakta zorlanan kadın, erkeğin yaklaşmasına karşı çıkmaz ve kendini onun kollarına bırakır.

Kırık Kol Eşeğinin kuyruğu kopan ve güreş sırasında oğlunun kolu kırılan Kadir köylülerin içinde bulunduğu kendi yaşadığı olaylara benzetir. Siyasetçiler tarafından nasıl istismar edilip sömürüldüklerini düşünüp kahrolur. Oğlunu hastaneye götüremeyen Kadir Nuri Usta'ya gitmeye karar verir. Nuri Usta çocuğun kolunu sarar. Fakat Nuri Usta yanlış kolu sarmıştır.

Temalar

Toplumsal Sınıf *Yassıgüme Öyküleri* adlı yedi kısa anlatıdan oluşan öyküde Baykurt, muhtemelen gerçekten yaşanmış olaylardan yola çıkarak tek bir özel yerden yola çıkarak Anadolu kırsalında yaşayan köylülerin genel durumuna ayna tutmak ister. Anadolu insanı zor koşullarda çalışır fakat çok az kazanır. Mevcut toplumsal normlardan memnun olmasa da bunlara uymak zorunda kalır. Hem kendi hem de başkalarının saflığından dolayı okumuş veya zengin kesim tarafından sürekli kandırılır.

KAPIDAĞI

Kişiler

<i>Abdallar</i>	Kasabada yaşayan din istismarcıdır.
<i>Kasabalılar</i>	İki dağın ortasına kurulmuş kasabanın yerleşimcileridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Kasabanın Yüksek Dağlar Nedeniyle Güneş Görmemesi Tosdağı'yla Kapıdağı'nın merkezindeki bir ovaya kurulmuş olan kasaba ancak öğle vakitlerinde güneş almaktadır. Bundan dolayı kasabada tarım yapmak imkansız olduğu gibi yerliler çeşitli rahatsızlıklarla boğuşmaktadırlar. Kasabanın gençleri yerleşim yerini başka bir yere taşımak isteseler de yaşlılar bu öneriyi kabul etmezler. Zira ata diyarının terk edilmeyeceğini söylerler.

Kasabalıların Abdallar Tarafından Aldatılmaları Bölge insanı tarafından iyi tanınan Abdallar kasabalılara bir öneride bulunurlar. Abdallar kasabalılara dağın kaldırılabilceğini fakat kendilerinin çok iyi beslenmesi gerektiğini söylerler. Teklifi kabul eden kasabalılar Abdallara sabahtan akşama kadar kaz, sığır, keçi eti ve en iyi yemekleri servis ederler. Yeterli güce ulaştıklarını söylediklerinde kasabalılar dağı kaldırmayı denerler. Fakat dağı tutamadıkları gibi yerinden bile hiç oynatamamışlardır. Bunun üzerine Abdallar kasabalıların da iyi beslenmesi gerektiğini ve bu sayede dağın kaldırılabilceğini söylerler. Fakat kandırıldıklarını anlayan kasabalılar Abdalların teklifini geri çevirirler. Kasabalılar köylülerin alay konusu olur.

Temalar

Sahtekârlık *Kapıdağı* adlı öyküde Baykurt, Abdallar adı verilen bir dini grup tarafından din istismarıyla mağdur edilen kasabalıların öyküsünü anlatır. Dağların ortasına kurulmuş kasabanın yerlileri güneş görememekten şikâyet ederler. Abdallar kendilerine yapılacak zengin ikramlar karşılığında dağın kaldırılmasını sağlayacaklarını söylerler. Kasabalılar tuzağa düşer ve bir süre sömürülürler.

ÇUKUR

Kişiler

Şiringöz Şakir Anlatının başkarakteri eşkıyalığı bırakıp çiftçilik yapmaya başlar.

Detaylı Olay Örgüsü

Şakir'in Eşkilyalıktan Çiftçiliğe Geçmesi Yaşadığı yerde eşkıya olup yıllar boyunca ağalara bağlı jandarmalarla çatışmış olan Şiringöz Şakir yakalanıp cezaevine atılmıştır. Genel afftan yararlanıp özgürlüğüne kavuşan Şiringöz Şakir Hacimeşe'ye döndükten sonra yasa dışı işlerden uzak durmuştur. Kendisine ait bir tarlada mısır yetiştirmeye başlamış, evlenmiş ve çoluk çocuğa karışmıştır. Artık kentlerdeki tüccarların ve bürokratların yeni eşkıyalar olduklarını anlamış olan Şiringöz Şakir çocuklarının okul okuyup iyi yerlere gelmelerini ister. Domuzların tarlaları talan ettiğini duyan Şiringöz Şakir endişeye kapılarak tarlasının etrafına derin bir çukur açıp geceleri çardakta nöbet tutar.

Şakir'in Kendi Kazdığı Kuyuya Düşmesi Bir gece nöbet sırasında çitirtı ve düşme sesi duyan Şiringöz Şakir güneşin doğmasını bekler. Güneşin doğmasıyla çukurları kontrol eder. Çukura inen Şiringöz Şakir bir domuzla yüz yüze gelir. Domuz tarafından saldırıya uğrayacağını düşünen Şiringöz Şakir'in korktuğu başına gelmez. Dostane bir üslupla domuzla konuşan Şiringöz Şakir onunla bir anlaşmaya varır. Domuzu çukurdan çıkaracak olan Şiringöz Şakir ondan tarlaya dadanmasını ister. Şiringöz Şakir domuzu kurtarır. Kimsenin domuzu vurmaması için onu ormana kadar kovalar. Atlamış olduğu tehlikenin ardından Şiringöz Şakir bir dahakine daha hazırlıklı olması gerektiğini düşünür.

Temalar

Umursama *Çukur* adlı öyküde Baykurt, yıllar boyunca eşkıyalık yaptıktan sonra yasa dışı işleri bırakıp çiftçi olmaya karar vermiş olan Şiringöz Şakir'in kendi tarlasını ekip domuzlara karşı onu korumaya başlamasını anlatır. Tarlayı domuzlardan korumak amacıyla kazmış olduğu kuyuya bir gün yanlışlıkla düşer. Bir domuzla burun buruna gelen Şakir'in başına korktuğu şey gelmez. Domuz Şakir'e saldırmaz. Şakir domuzu çukurdan çıkarır ve ardından onun diğer köylülerce vurulmaması için onu ormana kadar kovalar. Şakir'in kendi kazmış olduğu kuyuya düşmesi sonucunda bir dostluk başlar.

ALLAHIN AKRABASI

Kişiler

Topal Durmuş Anlatının başkarakteri yetmişli yaşlarında bir köylüdür.

Kör Fadime Topal Durmuş'un eşidir.

Adam Köye gelen ve karnı aç olan bir yabancısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Köydeki Yaşlıların Terk Edilmişliği Çavındır'daki genç nüfusun büyük şehirlere ve batı ülkelerine göçüp gitmesiyle köyde yalnızca yaşlılar kalmıştır. Geçim derdi ve rahat bir yaşam sürdürmek hayaliyle şehirlere göç edildikten sonra köydeki bostanlar, bağlar ve tarlalar atıl duruma gelmiştir. Yetmişli yaşlarına erişmiş olan Topal Durmuş'la Kör Fadime'nin günleri sessizlik ve durgunluk içinde geçmektedir. Yaşlılıktan dolayı güçleri ve duyup görme yetileri iyice zayıflamıştır.

Topal Durmuş'un İsyanı Bir gün köye at üzerinde bir yabancı gelir. Dört gündür hiçbir şey yememiş olan yabancı dibekbaşında oturan çifte seslenir. Fakat onların hiçbir karşılık vermemesi üzerine sağır olduklarını sanarak onların yanına gider ve bağırma başlar. Topal Durmuş kendisinden yemek dilenen adama kimsenin kulu ya da akrabası olmadıklarını söyler. Topal Durmuş Allah'ın akrabası olduğunu söyleyen adamı camiye götürür ve ne istiyorsa akrabası olduğunu söylediği tanrıdan istemesini söyler. Zira çift yaşadığı acılardan ve zorluklardan oldukça yorgun düşmüştür.

Temalar

Yalnızlık *Allahın Akrabası* adlı öyküde Baykurt, köydeki işsizlik ve daha iyi yaşam şartlarına kavuşmak umuduyla gençlerin köyden kente göç etmesi nedeniyle yaşlıların yalnızlığa gömülmüş ve kendilerini terk edilmiş gibi hissetmelerini gerçekçi uygulamaların ışığında okurun gözleri önüne serer. Genç nüfusun göç etmesiyle birlikte çocuklarını uzun süre görememiş olan Topal ve Kör Fadime çifti yaşadıkları yalnızlık hissi nedeniyle oldukça öfkeli bir haldedir.

KUŞÇU HASAN'IN GÖMÜLMESİ

Kişiler

<i>İmam</i>	Anlatının başkarakteri imamsız köyün imamı olur.
<i>Kuşçu Hasan</i>	Yalnızçam'da vefat eden bir kuşçudur.
<i>Ali</i>	Yalnızçamlı köylü erkeklerden biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Yabancı'nın Yalnızçam'da İmam Olması Yalnızçam'da yaşayan yerliler genel olarak tarım ve keçi yetiştiriciliğiyle uğraşmaktadır. Kasabaya veya pazara yakın olan köylerde yaşayanların maaşla çalıştıkları ve birikim yaptıkları konuşulur. Fakat Yalnızçamlılar onların yaşam tarzlarına özenmez ve yapmış oldukları işlerden memnun oldukları gibi doğayla iç içe olmaktan da memnundurlar. Köye gelen bir adam köyde hiç erkek olmadığını fark eder. Kadınlar ona erkeklerin akşam vakitlerinde döneceklerini söyleyip ona ekmekle biber ikram ederler.

İmam ile Yeşilçamlılar Arasındaki Etkileşim Köyde cami ve imam olmadığını fark eden adam Yalnızçamlılara köyün imamı olmayı teklif eder. Yalnızçamlılar adamın teklifini kabul edip cami ve ev inşa ederler. İmam köylülerden beş vakit camiye gelmelerini ister. Fakat tarlada çalışan köylülerin beş vakit namaz kılması imkansızdır. Köylülerin küfürlü konuştuklarını fark eden ve onlara düzgün temiz bir şekilde konuşmayı öğretmek isteyen imam Kuşçu Hasan'ın cenazesinde sorduğu sorulara cemaatin küfürlü cevap vermesiyle umudunu keser. Bunun üzerine imam da küfürlü konuşmaya başlar. Kuşçu Hasan küfürlü eşliğinde gömülür.

Temalar

Alışkanlık *Kuşçu Hasan'ın Gömülmesi* adlı öyküde Baykurt, Yalnızçam adı verilen bir dağ köyünde yaşayan yerlilerin her lafın sonunu bir küfürle bitirdiğini ve köyde imamlık yapmaya başlayan yabancı'nın yerlilerin bu alışkanlığını değiştirmeye çalıştığını anlatır. İmam köylülere birçok şey öğretir fakat onları küfür etmekten vazgeçiremez. Onları değiştiremeyeceğini anlayan imamın kendisi değişmeye başlar.

ADAM KİTLİĞİ

Kişiler

<i>Cedit Ağa</i>	Anlatının başkarakteri toprak ağasıdır.
<i>Kır Hasan</i>	Cedit Ağa'nın yardımcısıdır.
<i>Naciye</i>	Cedit Ağa'nın ikinci eşidir. Cedit Ağa'dan yaşça oldukça küçüktür.
<i>Bekir Ağa</i>	Toprak ağalarından biridir.
<i>Bekçi Mustafa</i>	Bekir Ağa'nın adamlarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Cedit Ağa'yla Naciye Arasındaki Evlilik Dereköy'ün toprak ağası olan Cedit Ağa iyice yaşlanmış ve sürekli oturduğu evin sekisinden hiç ayrılmaz olmuştur. Yardımcısı Kır Hasan da yaşlanmış ve neredeyse iş görmez hale gelmiştir. Birinci eşinden sonra ikinci kez evlenmiş olan ağanın yeni eşi kendisinden otuz yaş küçüktür. Cedit Ağa çobana hakkını vermenin önemli olduğunu düşündüğü gibi kadına da hakkının verilmesi gerektiğini bilir. Cedit Ağa'ya kahve servisi yapan Naciye gençlik yıllarını yaşlı bir adamla tüketmiş olduğuna ve kadınlığının körelmesine üzülür.

Cedit Ağa'nın Naciye'nin Yanında Küçük Düşürülmesi Bu sırada Bekir Ağa'nın adamlarından Bekçi Mustafa Cedit Ağa'ya bir pusula getirir. Her ne kadar fakir olsa da Bekçi Mustafa oldukça gururlu biridir. Karşısındakinin unvanı ve statüsü ne olursa olsun kendisine hakaret ettirmez. Naciye'nin oradan geçtiği sırada Cedit Ağa Bekçi Mustafa'ya Bekir Ağa'nın neden daha düzgün bir adam göndermediğini sorar. Bekçi Mustafa Cedit Ağa'ya düzgün adamların düzgün beylere gönderildiğini söyler. Naciye'nin yanında hakarete uğrayan Cedit Ağa ne yapacağını bilemez. Bekçi Mustafa'ya gücünün yetmeyeceğini düşünerek bir şey yapmaktan çekinir.

Temalar

Korku *Adam Kitliği* adlı öyküde Baykurt, bölgenin toprak ağalarından biri olan Cedit Ağa'nın başka bir toprak sahibi olan Bekir Ağa'nın adamı Bekçi Mustafa tarafından genç eşi Naciye karşısında nasıl küçük düşürüldüğünü ve buna nasıl karşılık verdiğini anlatır. Genç eşinin yanında küçük düşürülen Cedit Ağa Bekçi Mustafa'ya haddini bildirerek itibarını korumak ister. Fakat ona gücünün yetmeyeceğini düşünence bu düşüncesinden vazgeçer.

PADİŞAH'IN DAMADI

Kişiler

<i>Battal</i>	Anlatının başkarakterlerinden Battal adada balıkçılık yapar.
<i>Hasan</i>	Padişahın damadıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Adaya Gelen Yabancı'nın Adalılarda Merak Uyandırması Adaya düzenli olarak gelen iyi giyimli yabancı bir adam adalılardan ilgisini çeker. Faytonla seyahat eden adam yaz ayları dışarıda, kış aylarında içeride seyahat eder ve balıkçı lokantalarında istediği şeyleri yiyip eğlendikten sonra oradan ayrılır. Yerliler adamın kim olduğunu ve ne iş yaptığını merak ederler.

Adamın Kim Olduğunun Anlaşılması Anadolu'nun çeşitli köylerinden gelmiş köylülerden biri olarak adada balıkçılık yapan Battal adama kim olduğunu ve ne iş yaptığını sorar. Hasan padişahın kızlarından biriyle evli olduğunu ve tek işinin padişahın damatlığını yapmak olduğunu söyler. Padişahın kızının gönlünü hoş tutmak karşılığında ayda elli altın kazanır. Hasan'ın durumuna ve hiç emek sarf etmeden büyük meblağlar kazanmasına hayret eder. Zira kendisi yarı fiyatına padişahın sülalesinin gönlünü hoş tutabileceğini söyler.

Temalar

Adaletsizlik *Padişah'ın Damadı* adlı öyküde Baykurt, adaya gelen iyi giyimli bir adamın adalılarda merak uyandırmasını ve onun ne iş yaptığını merak etmelerini anlatır. Adadaki balıkçılardan biri olan Battal Hasan'ın padişahın damadı olduğunu ve bunun karşılığında aylık elli altın kazandığını öğrenir. Hiçbir emek harcamadan iyi gelir elde eden Hasan'a karşın Battal bütün gün çalışmasına rağmen çok az kazanç elde etmektedir. Gelir adaletsizliği ironik bir üslup ve sonu gülünç bir şekilde biten olayla anlatılır.

PAŞA KIZININ DÜĞÜNÜ

Kişiler

Bağdat Paşası Anlatının olumsuz tiplerindendir. Paşadır.

Dilber Paşanın evlenmek üzere olan kızıdır.

Hazinebaşı Vezir Hazineden sorumlu görevlidir.

Damat Kumaş tüccarının oğludur.

Detaylı Olay Örgüsü

Düğün Hazırlıklarına Başlanması Kızını bir kumaş tüccarının oğluyla evlendirecek olan Bağdat Paşası kusursuz ve eksiksiz, kırk gün sürecek bir düğün yapılmasını ister. Düğün tertiplenmesi için Hazinebaşı Veziri çağırır ve her şeyin mükemmel olması, hiçbir masraftan kaçınılmaması konusunda onu uyarır. Vezir başlangıçta paşaya karşı çıkacak gibi olsa da onun oldukça kararlı olduğunu fark edince söyleneni yapmaya karar verir. En pahalı yemek takımlarını, süsleri, mücevherleri ve düğün eşyalarını satın alan vezir her harcamayı kayıt altına alır. Yapılan harcamaları gelecekte okuyacak olan nesillerin ders çıkaracaklarını umut eder.

Düğündeki Bir Eksiklik Nedeniyle Vezirin Görevine Son Verilmesi Hazırlıkların tamamlanmasıyla birlikte kırk gün sürmesi planlanan düğün başlar. Düğün sırasında çalgıcılar maşanın eksik olduğuna dair bir mani söylerler. Düğünde eksik çıkması üzerine paşa veziri huzuruna çağırır ve onun görevine son verir. Çok çalışarak ve yoğun ilgi gösterilerek hazırlanan düğünde bile eksiklik çıkmıştır. Fakat asıl anlatılmak istenen yapılan israf ve sorumsuzluktur.

Temalar

İtibar *Paşa Kızının Düğünü* adlı öyküde Baykurt, evlilik arifesinde olan Bağdat Paşası'nın kızı için yapılan düğün hazırlıklarına ve hazırlıklar için yapılan harcamaların ne kadar abartılı olduğuna değinir. Kendi itibarını yükseltmek için kızının evlenmesini ve düğününü önemli olaylar olarak gören paşa her şeyin kusursuz olmasını ister. Hazinebaşı Veziri yapılan bütün harcamaları kayda geçirir. Gelecek nesillerin atalarının nasıl sorumsuz ve açgözlü olduklarını görmelerini ve bundan ders çıkarmalarını ister.

SEPETÇİOĞLU

Kişiler

Ömer Ağa Yukarı Avşar köyüne gelen sipahilerin başıdır.

Halil Ağa Ortanca sipahilerdendir.

Rüstem Ağa En genç sipahidir.

Koca Mustafa Köyün muhtarıdır.

Güllü Osman'ın annesidir.

Ali Güllü'nün eşidir.

Osman Anlatının başkahramanı zaman içinde adalet arayan bir eşkıyaya dönüşür.

Detaylı Olay Örgüsü

Sipahilerin Osman'ı Sindirme Çabası Bey adına köylülerden haraç toplayan sipahiler Yukarı Avşar köyüne varmışlardır. Savaşlarda sevdiklerini kaybetmiş ve ürettikleri her şeyi beye vermiş olan köylüler saklanırlar. Muhtar Hoca Mustafa'nın evine gelen sipahiler köylülerin korkudan saklandıklarını öğrenirler. Muhtarla birlikte sipahiler kapı kapı evleri gezmeye başlar. Köylülerin ürettikleri şeylerden yüklü bir miktar alınır. En sonunda eşini savaşta kaybetmiş ve bundan dolayı beyden ve sipahilerden nefret eden Güllü'nün evine gelinir. Güllü'nün oğlu sipahilerden saklanmaktan bıkmış ve onlar kapının önüne geldiğinde sepet yapmaya devam etmiştir. Kendilerine saygısızlık yapıldığını ve Osman'ın gözlerinin isyanla dolu olduğunu gören sipahiler iki hafta içinde altı akçe ve yüz sepet yapılmasını isteyip köyden ayrılırlar.

Osman'ın Başkaldırması Tamamen sessizliğe gömülen ve günleri derin düşüncelere dalarak geçiren Osman istenen sepetleri yapmaz. Köylülerin baskısına rağmen Osman kılını bile kıpırdatmaz. En sonunda sipahiler köye gelir ve Osman'ın kendisinden istenen sepetleri yapmadığını gördüklerinde onu tutuklarlar. Zindana atılan Osman aylarca içeride kalır. Türlü işkencelerden geçer. Serbest bırakıldığında öfkeden kudurmuş olan Osman beyi öldürür. Padişahı da öldürmek için İstanbul'a doğru ıssızlıkların içinden ilerler. Fakat pusuya düşürülen Osman öldürülür. Osman'ın hak arama mücadelesi halkın dilinde türkü olur.

Temalar

Öfke *Sepetçioğlu* adlı öykü Sepetçioğlu türküsünün hikayesinden esinlenilerek Baykurt tarafından kaleme alınmıştır. Kastamonu'nun Anaç ilçesindeki Yukarı Avşar köyünde dünyaya gelmiş olan Osman babasını Musul'daki savaşta kaybetmiştir. Dul annesiyle birlikte yaşamaktadır ve sepet yaparak geçimlerini sağlamaktadır. Osmanlı Devleti'ne bağlı beylerden birinin sipahilerinin zulmüne başkaldıran Osman'ın destansı mücadelesi gerçekçi bir üslupla kaleme alınmıştır. Hak ve adalet için mücadele veren kahraman halkın dilinde türkü olur.

ÇUVALDIZ

Kişiler

Fadime Anlatının başkarakteri dağ köyünde yaşayan bir yörüktür.

İbrahim Fadime'nin eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Fadime'nin İlk Defa Pazara Gitmesi Muratlı'da yaşayan İbrahim pazara inmekten bıkmıştır. Bundan dolayı otuz yaşına gelmiş olmasına rağmen daha önce hiç pazara gitmemiş olan eşinden alışveriş yapmaya gitmesini ister. Doğayla iç içe ve hayvanların arasında büyümüş olan Fadime ilk defa pazara iner. İnsanların ne yaptıklarını, tezgahlarda sergilenen şeyleri hayretle izler.

Herkesin Çuvaldız Aradığını ve Onu Bulduğunu Sanması Pazarda amaçsızca etrafta yürüyen insanların bir şey aradıklarını sanır. O da onlar gibi kayıp olan şeyi etrafta aramaya başlar. Köyden getirdiği peynir ve yoğurdu sattıktan sonra arayışa devam etmeyi düşünse de aranan şeyi kimseye kaptırmak istemez. Yerde bir çuvaldız bulan Fadime aranan şeyin o olduğunu düşünür. Çuvaldızı alır almaz hızlı adımlarla köye dönmeye başlar. Paşalara padişahlara layık bir çuvaldız bulduğunu düşünür.

Temalar

Arayış *Çuvaldız* adlı öyküde Baykurt, otuz yaşına gelmiş olmasına rağmen ilk kez yaşadığı köyden ayrılıp pazara alışveriş yapmak amacıyla giden Fadime'nin yaşadığı şaşkınlığı anlatır. Pazarda gezinen insanların önemli bir şey aradığını sanan Fadime de etrafı gezmeye ve aramaya başlar.

Yerde bulduğu güzel bir çuvaldızın diğerleri tarafından da arandığını sanır ve onu alarak köye döner. Fadime pazarda aradığı şeyi bulmuştur. Diğerleri gezinmeye ve aramaya devam etmektedir.

CIK'INIZA CIK

Kişiler

<i>Kara Mahmut</i>	Anlatının başkarakteri bir oduncudur. Eşini kaybetmiştir.
<i>Fadime</i>	Ayşe'nin dul kalmış annesidir.
<i>Kazım</i>	Fadime'nin hayatını kaybeden eşidir.
<i>Ayşe</i>	Fadime'nin küçük kızıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Ayşe'nin Keçileri Gütmeye Gönderilmesi Yıllar önce eşinin ölmesiyle birlikte dört çocukla tek başına kalan Fadime, çocuklarına ve diğer işlere vakit ayırmakta zorlanır. Bundan dolayı köylülerin bütün itirazlarına rağmen kızı Ayşe'den keçilerini gütmesini ister. Genç bir kızın keçi gütmesi köylülerce tehlikeli bulunur. Fakat Fadime'nin başka çaresi yoktur.

Kara Mahmut'un Fadime'den İntikam Alması Keçileri güden ve bu sırada köyden fazlasıyla uzaklaşan Ayşe güneşin batmaya başladığı vakitlerde eve dönmeye başlar. Gök keçinin kaybolduğunu gören Ayşe onu aramaya başlar. Çakal Deresi'nde bir oduncunun sesini duyar. Oduncunun Kara Mahmut olduğunu anlaması üzerine ona keçiyi görüp görmediğini sorar. Eşi öldükten sonra dul kalmış ve kimseyle evlenememiş olan Kara Mahmut Fadime'yle evlenmeyi çok istemiştir. Fadime'yi istettiğinde kendisine "cık" cevabı verilmiştir. Kara Mahmut Ayşe'ye keçiyi görmediğine yönelik "cık" yanıtını verir. Fadime'nin kendisine verilmemiş olmasını kendine yedirememiştir. Kara Mahmut'un yanıtını duyamayan Ayşe onun yanına inmek zorunda kalır.

Temalar

İntikam *Cık'ınıza Cık* adlı öyküde Baykurt, eşini kaybetmiş bir adamla bir kadının birbiriyle inatlaşmasını ve adamın kadından intikam alışı anlatır. Eşini kaybettikten sonra Kara Mahmut, dul ve dört çocuklu bir kadın olan Fadime'yi kendine ister. Fakat Fadime Kara Mahmut'un evlenme teklifini kabul etmez. Daha sonra Kara Mahmut Fadime'nin vermiş olduğu yanıtın intikamını, keçi güderken gök keçiyi kaybeden kızı Ayşe'nin keçiyi görüp görmediği sorusuna aynı yanıtı vererek alır.

GELİN

Kişiler

<i>Emcik Emine</i>	Anlatının kadın başkarakteri evlilik arifesinde olan bir gelindir.
<i>Kantar Mustafa</i>	Emine'yle evlenmek üzere olan damattır.
<i>Güssün</i>	Köyün saygın kadınlarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Düğün Hazırlıklarının Tamamlanması Koca Dumlu'nun Erle Ovası'na bağlı olan Memişoğlan köyünde düğün hazırlıkları çoktan başlamıştır. Gelin ve damadın evleri geleneklere göre süslenmiş ve donatılmıştır. Harmanların kaldırılmasıyla birlikte köylüler telaş içinde düğün kutlamalarına başlamıştır. Zahireler hazırlanmaya başlamıştır. Götürüldüđu son savaştan dönememiş olan Emcik Emine'nin evine köyün bütün kadınları toplanmıştır.

Emine'nin İç Çatışmalar Yaşaması Köydeki bütün gelinlerin yengesi kabul edilen Güssün herkesi dans etmeye teşvik eder. Özellikle babasını kaybettiği için mutsuz ve böylesi bir dönemde evleniyor olmaktan memnuniyetsiz olan Emcik Emine'nin oynaması istenir. Başlangıçta evdeki kalabalığı ve

kıyafetinin darlığını bahane eden Emcik Emine dans etmeme konusunda direnir. Fakat evdeki konukların ısrarı üzerine Emcik Emine oynamaya başlar. Oyun oynamayı bilmediğini söyleyen Emcik Emine kısa sürede açılır ve herkesi şaşırır.

Temalar

Evlilik Gelin adlı öyküde Baykurt, Erle Ovası'na bağlı Memişoğlan köyünde gerçekleştirilen bir düğün merasimi sırasında yaşanan olayları anlatır. Evlenmek üzere olan Emcik Emine babasını savaşta kaybetmiştir. Bundan dolayı düğün kutlamaları sırasında oldukça üzgün görünür. Fakat köylüler onun neşesini yerine getirmeye ve danslara eşlik etmesine gayret gösterirler. Mutluluk ve hüzün bir arada yaşanmaktadır.

KAÇIYORLAR!

Kişiler

<i>Görevli</i>	Anlatının başkarakteri ülkenin sınırında görev yapan bir gümrük memurudur.
<i>Yaşlı Kaplumbağa</i>	Evini kaybetmemek için ülkeyi terk eder.
<i>Tavşan / Tilki</i>	Kürklerini kaybetmemek için ülkeyi terk ederler.
<i>Leylek</i>	Farklı ülkelere göç edebilmek için ülkeyi terk eder.
<i>Maymunlar</i>	Ülkede kalan yoksullardır.

Detaylı Olay Örgüsü

Varsılların Ülkeyi Terk Etmesi Geniş bir düzlük ve yüksek bir engebelik arasına çekilmiş olan sınırdaki görevliler giriş çıkışları kontrol etmektedir. Birçok hayvanın ülkeden çıkmak istediğine tanık olan görevli yaşlı kaplumbağaya ülkeyi neden terk etmek istediğini sorar. Yaşlı kaplumbağa ülkeye Sosyalizmin gelmek üzere olduğunu ve Sosyalizmin gelmesi durumunda evlerini kaybedeceklerini söyler. Görevli onun çıkış iznini onaylar. Asla yan yana gelmeyecek olan tavşanla tilki de Sosyalizmin kürk düşmanı olduğunu ve kürklerini kaybedeceklerini düşündükleri için ülkeden ayrılır. Bir diğer kaçak olan leylek ise Sosyalizmin gelmesiyle istediği gibi sınır dışına çıkamayacağı bahanesiyle ülkeyi terk eder. Onlarla beraber birçok varıl, zengin, hacılar, hocalar, paşalar ve maşalar da ülkeyi terk eder.

Yoksulların Ülkede Kalmaya Devam Etmesi Sosyalizmle birlikte ülkenin temizlendiğine ve huzur bulduğuna inanan görevli asıl kaçması gerekenlerin inatla içeride kalmaya devam ettiklerini söyler. Bir maymun ailesi de sınıra gelir ve ülkeyi terk etmek istediklerini söyler. Fakat görevli kaybedecek hiçbir şeyi olmayan maymunlara ülkeyi neden terk etmek istediklerini sorar. Ülkeyi terk edenleri taklit ederek sınıra gelmiş olan maymunlar onların kaybedecek şeyleri olduğunu ancak kendilerinin hiçbir şeyi olmadığını fark ederler. Bunun üzerine maymun ailesi sınırdan geri döner.

Temalar

Korku *Kaçıyorlar!* adlı öyküde Baykurt, en yakın zamanda Sosyalizmin ilan edileceği dedikoduları dolanan ülkede mülkü ve sermayesi olan farklı meşreplere mensup kesimlerin ülkeyi nasıl terk ettiklerini anlatır. Çeşitli hayvanlarla temsil edilen kesimler varlıklarını kaybetmek korkusuyla ülkeyi terk ederler. Ancak sınırdaki görevli kaybedecek hiçbir şeyi olmayan maymunların ülkeyi neden terk etmek istediklerini merak eder. Yoksul olduklarını fark eden maymunların ülkeyi terk etmelerini gerektirecek bir sebep yoktur. Sınırdaki görevli ülkenin arındığına ve kendilerini daha iyi bir geleceğin beklediğini düşünür.

YÜCE DAĞ BAŞINDA

Kişiler

<i>Leylek</i>	Tekçeyaka'ya yuva yapan bir leylektir.
---------------	--

<i>Hafız Ahmet</i>	Tekçeyakalı bir hayvancıdır.
<i>Masuh</i>	Kara Veli'nin oğludur.
<i>Bekçi Niyazi'nin oğlu</i>	Tekçeyakalı bir çocuk karakterdir.

Detaylı Olay Örgüsü

Tekçeyakalıların Dindarlaşması Her yaz Tekçeyaka'ya yuvasını yapan leylek, geçen yıl hastalanması üzerine Antalya'nın Döşemealtı köyünde yuvasını yapar. Tekçeyaka'yı özlemiş olan leylek yaz mevsiminin gelmesiyle oraya gider ve sevinç içinde köyün etrafında uçar. Her zamanki serinine yuvasını yapmış ve köyün etrafında bir süre uçmuştur. Köydeki minare ve cami sayısının arttığını fark eden leylek kadınların kapandığını ve sürekli sevapla günahattan bahsedildiğini fark eder. Tekçeyaka'yı görmeyeli çok şey değişmiştir. Yazın bitmesiyle birlikte leylek Hafız Ahmet'in şapkasına pisler ve oradan ayrılır.

Tekçeyakalıların Yeniden Türkü Söylemeye Başlaması Başlangıçta başına pisenmesine öfkelenenmiş gibi olan Hafız Ahmet leylek dışkısında hayır olduğunu düşünerek yoluna devam eder. Eşeğiyle birlikte ovalarda ve çayırıklıklarda gezinen Hafız Ahmet hayvanlarını güder. Hayvanları güderken kendi yazdığı türkülerini okur. Türkü okuduğu sırada Nasuh'la karşılaşır. Hafız Ahmet Nasuh'tan türkü okuduğundan kimseye bahsetmemesini ister. Nasuh bundan kimseye bahsetmeyeceğini söylese de Hafız Ahmet Bekçi Niyazi'nin oğluna da türkü söylerken yakalanır. Kendi türkülerinin onun tarafından söylendiğini duyar. Bu duruma çok öfkelenen ve Nasuh tarafından ihanete uğradığını düşünen Hafız Ahmet köydeki herkesin türkü söylemeye başladığını görür. Aslında herkesin istediğinin türkü söylemek olduğunun farkına varır. Hafız Ahmet'teki öfkenin yerini gurur alır.

Temalar

İnanç *Yüce Dağ Başında* adlı öyküde Baykurt, yaklaşık iki yıl boyunca Tekçeyaka'ya gidememiş olan leyleğin köye gitmesiyle yerlilerin tamamen dindarlaştığını gördüğünü anlatır. Yeni camiler yapılmış, kadınları kapanmış ve sürekli olarak dini konulardan bahsedilmeye başlanmıştır. Bunun üzerine leylek köyü terk eder. Fakat leyleğin kafasına pislediği Hafız Ahmet hayvan güderken türkü söylemeye başlar. Bunu duyan diğer köylüler de türkü söyleme cesareti bulur.

KÖROĞLU'NUN AT NALLATMASI

Kişiler

<i>Köroğlu</i>	Anlatının başkarakteri Türk mitosunda destansı bir kahraman olan Köroğlu'dur.
<i>Bolu Beyi</i>	Köroğlu'nun düşmanıdır. Halka zulmeden bir beydir.
<i>İbrahim Usta</i>	Bölgenin en meşhur nalbantıdır. Arenlidir.
<i>Çavdaroğlu</i>	Köroğlu'nun Kır At'ı nallattığı nalbanttır.
<i>Kır At</i>	Köroğlu'nun doğaüstü özelliklere sahip atıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Köroğlu'nun Kasabaya İnmesi Atının eskimiş nallarını yenilemek amacıyla kasabaya gelmiş olan Köroğlu'nun oldukça sıradan bir görünümü vardır. Kendisinin üstündeki kıyafetler eski ve pasaklı olduğu gibi atı da yeterince bakımlı olmadığı gibi zayıftır. Fakat yay gibi bacaklarından ve karnının yüksek olmasından Kır At'ın iyi bir at olduğu anlaşılır. Turnagözü'nde muhafızlarla karşılaşan Köroğlu'nun kim olduğu sorgulanır. Köroğlu'nu tanımayan muhafızlar onun nereden gelip nereye gittiğini ve amacının ne olduğunu sorarlar. Ardından Köroğlu'nun yakında yakalanacağından, bir yerde iki beyin yaşayamayacağından ve Bolu Beyi'nin hazırlık yaptığından bahsederler.

Kır At'ın Nallarının Yenilenmesi Kasabaya varan Köroğlu Çavdaroğlu'nun atölyesine girer. Atının nallarını yenilemek ancak has çelik kullanılmasına özen gösterilmesini istediğini söyler.

Kendinden emin ve özgüvenli bir şekilde konuşan Çavdaroğlu'nu Köroğlu sınamak ister. Nalların dayanıklılığını sınamak isteyen Köroğlu bütün nalları eliyle bükerek. Şaşkına dönen nalbant Köroğlu'nun gözleri önünde yeni nalları döver ve yeni nalları çiviler. Nalları yenilenmiş olan Kır At oldukça mutludur. Köroğlu Çavdaroğlu'na ücretini öder. Çavdaroğlu'nun gururunu incittiğini düşünen Köroğlu ondan özür diler. Köroğlu kendine gücünü emekçiyi ezmek için kullanmaması gerektiğini telkin eder. Köroğlu köyüne dönerken Döne'yi özlediğini fark eder. Yakında Bolu Beyi'yle bir savaşa tutuşma kararı almıştır. Çavdaroğlu dağlının kibarlığını ve etik anlayışını takdir eder.

Temalar

Kibir *Köroğlu'nun At Nallatması* adlı öyküde Baykurt, Kır At'ın eskimiş olan nallarını yenilemek amacıyla kasabaya inip meşhur bir nalbantın atölyesine giden Köroğlu'nun aşırı özgüvenli ve kendinden emin olan Çavdaroğlu'na bir ders vermesi anlatılır. Fakat gücünü bireysel amaçlar için kullandığını fark eden Köroğlu da halktan olan emekçi bir nalbanta güç gösterisi yaptığını ve kibirlendiğini fark eder. Bundan dolayı Köroğlu Çavdaroğlu'ndan özür diler.

HEY BURDUR VALİSİ!

Kişiler

Osman Anlatının başkarakteri yoksul bir çiftçidir.

Eş Osman'ın karısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Osman'ın Köye Dönmesi Sınır alayında askerlik yaptığı sırada Bulgar toprağından bir testi su getirmeyi başarmış olan Osman'a "kahraman" ünvanı takılmıştır. Bu ünvan köyüne döndüğünde de onun peşini bırakmamıştır. Göğsünde hiçbir madalyası olmamasına rağmen kahraman olarak çağrılan Osman yoksulluk içinde yaşamaktadır. Tek ürün yetiştiren Osman'ın ürettiği mahsul oldukça yetersizdir. Kendisine dayanma gücü veren tek şey hayalleridir.

Osman'ın Rahat Bir Hayat Yaşama Özlemi Yazın ekin biçtikten sonra güz döneminde de ekime giden Osman, tarlaya tohumları atarken albay, yarbay veya vali olmanın hayalini kurar. Burdur valisi olması durumunda hayatının nasıl değişeceğini ve şekilleneceğini düşünür. Tohumları saçtıktan sonra öküzlerin boynuna övendereyi takıp tarlayı sürer. Akşam eve gittiğinde yatıp uyur. Sabah vakitlerinde eşi Osman'ı uyandırır. Karısı Osman'a tarlanın bir kısmının sık, bir kısmının da seyrek ekilmiş olduğunu söyler. Tarlaya tohum saçtığı sırada vali olmanın hayalini kurduğunu söyleyen Osman, valinin ancak bu kadar iyi toprak ekebileceğini söyler. Eşinden özür diler.

Temalar

Hayaller *Hey Burdur Valisi!* adlı öyküde Baykurt, sınır alayında askerlik yaptığı dönemde Bulgar toprağından bir testi su getirmiş olan Osman'ın kahraman olması ve köyüne döndükten sonra yaşadığı zorlukları anlatır. Toprakta çalışmaktan yorgun düşmüş olan Osman ünvan sahibi ve varlıklı bir kişi olmanın hayalini kurar. Tarlasını ekerken Burdur valisi olduğunu hayal eder. İşine yeterince odaklanmadığı için toprak yanlış ekilmiştir.

ÇÖRTÜK

Kişiler

Kasım (Asosyal/Duygusal) Anlatının başkarakteri olan Kasım Aydın yakınlarındaki bir köyde yaşamaktadır. Köyde çiftçilik ve hayvancılık yaptığı zamanların dışında Aydın'da çalışmaktadır. Varlıklı biri olmamasına rağmen yoksul da değildir. Sorumluluk duygusu olmayan, hoyrat bir hayat yaşayan ve istediği şeyi elde edebilmek için her türlü ahlaksızlığı yapabilecek bir karakterdir. En yakın dostlarından birinin parasına, malına ve eşine sahip olabilmek için onu öldürür.

Kibirli "Yukardan atması, tepeden bakması, konu komşunun sinirine dokunuyor. Oysa daha düne kadar neydi?" (Baykurt 2014, 167).

Savurgan "Yazırlı Motor'un uşaklar gibi kazandığını kazandığı yerde öğütürdü" (Baykurt 2014, 167).

Bencil "Ne yoruldu, ne ürüldü. Kendinden olan çocukları sevdiyse sevdi, Naile'den alımını aldıysa aldı, başkaca hayır soluk solumadı" (Baykurt 2014, 169).

Psikopat "Ben evlenmeyeceğim..." dedi Kasım. "Evli arkadaşlardan birinin karısını alacağım!" "Kim var öyle? Kimin karısını alacaksın?" "Senin karını alacağım!" dedi açıkça. "Olur mu? Seninle biz arkadaşız..." "Ama benim canım böyle istiyor!" "Karımı alacaksın, ben ne olacağım?" "Seni öldüreceğim!" (Baykurt 2014, 172).

Saf "Düşündükleri gibi oldu bundan sonrası. Naile, yatmadan bir yolunu bulup çörtük öyküsünü bir daha anlattırdı. Tanıklar konuşmayı baştan sona dinlediler. Sonra birden ortaya çıkıp, "Kıpırdama Deli Kasım!" dediler" (Baykurt 2014, 173).

Sarı Saim Kasım'ın iş arkadaşı ve Naile'nin ilk eşidir.

Naile Sarı Saim'in ilk eşidir ve eşinin ölmesi üzerine Kasım'la evlenir.

Necibe Kasım'ın annesidir.

Memiş Ağa Kasım'ın köpeğidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Kasım'ın Saim'in Eşiyle Evlenmesi Zaman zaman Aydın'a çalışmaya giden Kasım kazandığını harcayan ve hoyrat bir yaşam süren bir karakterdir. Fakat şans eseri eline geçen bir sermaye sayesinde aklıktan kurtulmuş ve maddi olarak ortalama bir hayat yaşamaktadır. Aydın'a çalışmaya giden Kasım hiçbir birikim yapmadan köye geri döner. Sarı Saim ise onun aksine tutumlu ve sorumluluk sahibi biridir. Ailesinin yaşam standartlarını yükseltmeye çalışır. Bir gün Aydın'dan tek başına dönen Kasım Sarı Saim'in hastalıktan öldüğünü haber verir ve kazandığı parayı onun eşi Naile'ye verir. Bir süre sonra Kasım dul kalan Naile'yi kendine ister. Naile ve ailesi Kasım'ın dürüstlüğünden memnun kalmış ve onun aileye dahil olmasına olumlu bakmaktadırlar. İkisinin evlenmesinin ardında her yıl bir çocuk dünyaya gelmeye başlar. Kasım'ın evine yerleşememesi üzerine Sarı Saim'in evine yerleşilir. Kasım'ın Sarı Saim'in çocuklarına kötü gözle bakmaya başlamasıyla çocukları büyükanneleri ve büyükbabalarının yanına gönderilir. Saim'in parasıyla yeni tarlalar alınır ve bazı harcamalar yapılır. Evi ve ailesiyle hiç ilgilenmeyen Kasım Naile'yi yalnız başına bırakır.

Kasım'ın Saim'i Öldürdüğüünün Anlaşılması Burmasay'da arpa biçildiği bir gün Kasım köpeğiyle gelir. Eline bir çapa alarak arpa biçmeye başlar. Çörtük otlarını şevkle koparan Kasım Saim'le ilgili bir şeyler mırıldanmaya başlar. Kasım'ın mırıldanmalarına kulak veren Naile ondan şüphelenir. Akşam vakitlerinde Naile Kasım'ın ağzını aramaya başlar. Kasım Aydın'dan dönerken Saim'i öldürüp bataklığa gömdüğünü sıradan bir olay anlatıyormuş gibi itiraf eder. Durumu soğukkanlılıkla karşılayan Naile Kasım'a doğru olanı yaptığını ve onunla evlenmiş olmaktan mutlu olduğunu söyler. Naile'nin bunu yapmasındaki amaç Saim'in tepkisini çekmemektir. İlk fırsatta Naile ağabeylerine durumu anlatır. Kasım'ın işlediği suçların köy kurulu tarafından kendi ağzından duyulması için bir plan yapılır. Saim'in evine saklanan üyeler Kasım'ın işlediği suçları onun ağzından dinlerler. Bunun üzerine Kasım yakalanıp tutuklanır. Mahkemenin sonunda yargıç onu suçlu bulup cezasını verir.

Temalar

Görünüm *Çörtük* adlı öyküde Baykurt, belirli dönemlerde Aydın'a çalışmak amacıyla giden iki arkadaşın birinin ölüm haberini diğerinin getirmesini ve ardından yaşanan olayları anlatır. Saim'in ölüm haberini ve biriktirdiği parayı ailesine getiren Kasım onların güvenini kazanır. Bunun üzerine Kasım'ın Saim'in dul kalan eşi Naile'yle evlenmesine izin verilir. Fakat ilerleyen zamanlarda Kasım'ın Saim'i Aydın'dan dönerken malını, parasını ve eşini ele geçirmek için bilerek öldürdüğü öğrenilir. Başlangıçta güvenilir bir profil çizen Kasım'ın aslında bir psikopat olduğu öğrenilir.

DAĞLARDA ERMİŞ

Kişiler

<i>Kerim</i>	Anlatının başkarakteri ayakkabı tamircisidir. Kemal'in kardeşidir.
<i>Kemal</i>	Dağlarda gezinen bir ermiştir. Kerim'in kardeşidir.
<i>Hasan</i>	Cevriye'nin küçük oğludur.
<i>Başpınarlı İbrahim</i>	Kemal'in ilk hocasıdır.
<i>Mehmet Hafız</i>	Kemal'in asıl hocasıdır.
<i>Neriman Hanım</i>	Kerim'in müşterisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Kerim'in Zanaate, Kemal'in ise Dine Yönelmesi Üçdibek köyünde yaşayan Kerim'in atölyesine bir yolcu gelir. Koca Dumlu dağlarından gelmiş olan yolcu, Kerim'in erkek kardeşi Kemal'dir. İki kardeş birbirine sarılır ve Kerim Kemal'i dükkanında ağırlar. Genç yaşlarda Başpınarlı İbrahim'den din dersleri almış olan Kemal zor zamanlar yaşamış ve bir daha hoca görmek istemediğini söylemiştir. Daha sonra Mehmet Hafız'la tanışan Kemal ondan birçok şey öğrenir ve ermiş olmak amacıyla toplumdaki koparak dağa çıkar. Kerim ise Kemal'in aksine dini konularla hiç ilgilenmemiş ve hiç camiye gitmemiştir. Genç yaşlarda şehre göç edip yerleşmiş ve zanaat öğrenmiş olan Kerim hayatını düzene oturtmuştur.

Kerim'in Usta, Kemal'in ise Ermiş Olması Ayakkabı onaran kardeşine mendil içinde süt getirdiğini söyleyen Kemal ermişliğini kanıtlar. Kardeşinin başarısından mutlu olan Kerim az sonra gelecek olan müşterisinin ayakkabısını onarmaya devam eder. Neriman Hanım ayakkabılarını almaya gelir. Kerim Neriman Hanım'a beş dakika içinde ayakkabıları teslim edeceğini söyler ve onu bir sandalyeye oturtur. Kerim Kemal'in getirdiği mendilden yere süt damladığını fark eder. Kerim Kemal'in göğüsleri az da olsa görünen Neriman'a gözlerini diktiğini fark eder. Kemal'in kendini toparlaması için Kerim uyarıcı bazı sesler çıkarsa da Kemal Neriman Hanım'ın göğüslerine bakmaya devam eder. Mendildeki süt yere akmaya devam eder. Kerim Neriman Hanım'a ayakkabılarını verip onu gönderir. Ardından Kerim Kemal'e dağlarda ermiş olmanın kolay olduğunu asıl zor olanın şehirde ermiş olmak olduğunu söyler.

Temalar

İnanç *Dağlarda Ermiş* adlı öyküde Baykurt, biri şehre inip zanaat öğrenmiş diğeri köyde kalıp hocalardan din eğitimi almış iki kardeş arasında yaşanan çatışmayı anlatır. Şehre inen Kerim ayakkabı tamir etmeyi öğrenerek önemli bir usta olur. Kemal ise köyde kalıp din eğitimi almış ve ermiş olmayı başarmıştır. Fakat şehre indiğinde toplumun içine karışan Kemal gözlerini Neriman Hanım'ın göğüslerinden alamaz. Bunun üzerine Kerim Kemal'e dağlarda ermiş olmanın kolay olduğunu, aslolanın şehirde ermiş olmanın olduğunu söyler. İnsanın içgüdüleri ve ihtiyaçları karşısında takvanın oldukça kırılğan olduğu iletisi verilir.

Kaynakça

Baykurt, Fakir. *Sabır Dağı*. İstanbul, Beyoğlu: Literatür Yayınları, 2014.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikâye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.

Yanardağ, Mehmet Fetih. «*Fakir Baykurt'un Hikâyelerinde Tema*.» Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007: 227-263.